

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiunile se trimit administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

DESPRE ORIGINILE RELIGIUNILOR.

De: Prof. C. Rudneanu.

Năzuințele multiple ce se fac în apus, ca să se dovedească existența religiunilor din timpurile cele mai vechi, sunt exemple vii de acel ideal religios, pe care societatea actuală îl urmărește tot mai mult.

Spiritul omenesc nu se astâmpără, el vrea să atingă culmea gândirii, să aibe o orientare mai precisă în viață.

Conferința ținută la Universitatea din Strasburg mai de mult de arhiepiscopul din Caria A. Le Roy „Cercetări asupra originii religiunilor” (A la recherche de l'Origine des Religions) ne pune în fața problemei *existenței religiunii și a fenomenului religios*. Lumea antică ne relevă multe adevăruri, cu privire la viața religioasă a popoarelor. Arheologi, savanți, istorici, au făcut cercetări temeinice în sec. al XIX-lea și XX-lea desgrupând noi civilizații. Religiile Egiptenilor, Chaldeo-Asirienilor, Fenicienilor și în același timp al Perșilor, Inzilor, Chinezilor și Japonezilor, ne deslușesc multe taine religioase.

„Diversele popoare așa zise „sălbatică” din Asia, Africa, Oceania și din America, pe cari până mai eri, unii le-au declarat fără religione, azi se cunosc misterele lor religioase, credințele sunt bine studiate — peste tot se observă, că omul dela început a fost religios” (pag. 4).

Religia e tot atât de veche ca și omul. Ea a aprins flacăra spiritualismului, care a crescut tot mai puternic, până la perfecțiunea cea mai mare posibilă a vieții religioase a creștinismului.

Le Roy ne citează numele acelora, cari s'au ocupat cu diferite studii filosofice, so-

cială, istorice, despre religiunile popoarelor: Max Müller, John Lubbock, Tylor, Herbert Spencer, Frazer în Anglia; în Germania, Bastian, Peschel, Ratzel, Schwartz, Mennhard, Preuss, Wundt; în Olanda, Tiele; în Belgia, Goblet, d'Alviella; în Statele-Unite, Brinton; în Franța: Réville, Hubert et Mauss, Durkheim, Solomon Reinach, Van Gennep și mulți alții. Toți acești cercetători au demonstrat în studiile lor, multiplele preocupări al celor ce se ocupă cu studiul misionarismului.

Definiția *religiunii* o găsim aci ca și aiurea, în felul următor: „un ansamblu de credințe, de anumite reguli de conducere, și de practice exterioare prin care omul recunoaște existența unui lumi supranaturale, achitându-se prin datoriile ce trebuie să le îndeplinească, cerând ajutorul necesar”.

Din acest studiu al religiunilor și mai ales din cercetarea originii credințelor religioase, trebuie ca să facem o distincție în privința *religiunii creștine*.

În toate limbile din Africa, există un nume, și acest nume are o semnificație, o noțiune a unui cult, la originea căruia stă un trib, astfel găsim în regiunea Gabon, *Anyambie, Nzambi, Nzambe* ș. a. (pag. 16).

Din întreg studiul lui Le Roy desprindem următoarele concluzii: 1. Distincțiunea între lumea vizibilă și invizibilă. 2. Sentimentul de dependență al omului față de lumea superioară. 3. Credința într'o putere supremă, organizatoarea lumii și a unui tată al omenirii. 4. Credința în spiritele independente, unele tutelare, iar altele ostile. 5. Credința în sufletul uman, distincție între corp și suflet. 6. Credința într'o lume superioară a spiritelor. 7. Senzul moral și universal, baza distincțiunei de bine și rău, sentimentul rușinii, al justiției, al responsabilității, libertății, recunoașterea expli-

cită sau implicită a conștiinței. 8. Prescripțiunile și interdicțiile în vederea unui scop moral; noțiunea de păcat, cu sancțiunile ce se aplică de autoritatea lumii invizibile sau de reprezentanții autorității. 9. Organizarea cultului: rugăciuni, ofrande, sacrificii, rituri, simboale, etc. 10. *Sacerdoțiu*, reprezentat prin șeful de familie, apoi cei bătrâni sau de *preoți speciali* cari se ocupă de funcțiunile sfinte. 11. Distincțiunea între *profan* și *sfânt*, ș. a. (pp. 21—22).

Misionarii cari traversează Africa în lungul și latul ei, găsesc la primitivi „*un suflet religios*“, un suflet profund, plin de jocul creator al lumii invizibile. „Mai mult decât Indienii, Chinezii, Romanii, Grecii, Asirienii, Perșii și Egiptenii, *acest copil sărac al pădurii ecuatoriale, s'a menținut aproape de Dumnezeu*“ (pag. 23).

Studiul arhiepiscopului *Le Roy*, ne dă imaginea fidelă a trecutului istoric al popoarelor, cari în toate timpurile s'au născut a se apropia de Dumnezeu — fără de care nu există viață.

Condee bârfitoare.

Încă de multă vreme în presă, în publicații speciale, în convorbiri, prin înverșunate campanii de gazetă, în discuții particulare sau în fumul cafenelelor, se duce o aprigă acțiune de bârfire a Bisericii și în special a clerului ortodox și a Ierarhiei noastre superioare.

Mă rog, oricine în țara aceasta are dreptul oricând, și oriunde să ne critice și să ne insulte.

Se exploatează cu diabolică răutate cea mai mică greșală a fețelor bisericesti nu cu tendința sau cu gândul de îndreptare, ci cu o vădită tendință de diminuare a prestigiului fie că pretinsele greșeli sunt realități, fie că sunt simple înscenări, ori de aceste greșeli sunt făcute de ierarhi sau de preoți.

Dacă aceste atacuri, învinuiri, calomnii sau încriminări vin dela inși străini de legea și neamul nostru, nu ar fi nimic deosebit. Cu aceștia ne-am învățat. Au cel puțin un scop pentru care lucrează. Față de astfel de instigatori, pescuitori în ape tulburi am luat de mult poziții de apărare. Le cunoaștem substratul. Știi că e străin și e cumva firesc să te critice.

Dar când apar calomniatori din însăși casa noastră, când acci cari sunt chemați să colaboreze cu noi, să ne întregască munca, angajați în vederea aceluiași ideal ortodox și românesc

și în același spirit de frațietate, în ogorul Bisericii, scot sabia să ne lovească, aceasta e dureros.

Desigur că la un Victor Eftimiu sau alți francmazoni, străini, sectari sau înstrăinați cari iubesc ortodoxia ca lupul pe miel, te aștepti la orice.

Dar nu te aștepti ca un intelectual și distins fiu al Bisericii noastre cum se credea a fi d-l învățător Constantin Liuba din Logoj, să scrie în cel mai mare ziar românesc (Universul din 16 Nov. a. c.) și încă la „*Pagina Bisericii*“ ironii la adresa capului Bisericii bănățene, aducând în același timp și grave, foarte grave și neadevărate acuze pe seama clerului nostru. E dureros cu atât mai mult, căci după câte știm d-l Liuba este și un membru marcant în comitetul de conducere al F. O. R.-ului nostru eparhial; nu mai repet pasagiul din articolul D-Sale intitulat „*Redarea în sculptură a fețelor Bisericești*“. Cine l-a citit nu a putut să nu fie surprins de de această eșire și să nu se umple de indignare, mai ales când apare într-o „*Pagină*“ a Bisericii“. Ne miră faptul că conducătorii acestei „*Pagini*“ lasă astfel de articole ce nu pot fi decât dăunătoare Bisericii ortodoxe și clerului ei.

D-l Liuba învinuște clerul bănățean de „*trădare a ortodoxiei de acum 200 de ani*“ și se întreabă: „*este oare vre-o intenție vre-o tendință a clerului nostru bănățean de a ne conduce spre tabere străine de duhul ortodoxiei creștine?*“

Respingem cu toată indignarea vina ce ni-se aduce de a fi fost cândva „trădători de lege“. Nu m'oi apuca să arăt aici cauzele și pe vinovații dela 1700. Nu este cazul. Se știe doar, căci cu totul alte împrejurări au contribuit la ruptura aceea ce s'a făcut. Nu preoțimea și mai ales nu preoțimea bănățeană este aceea care a trădat ortodoxia. Amintesc numai cuvintele lui *Petru Maior* care exclamă îndurerat: „*O meteahnă străină voi ca Români să se desbîne în două părți*“. Azi când acea meteahnă străină s'a înmormântat în trecut, cu atât mai puțin poate fi vorba de „*tendințe spre tabere străine*“.

Încadrată în corpul Patriarhiei Românești, preoțimea Banatului muncește azi cu multă râvnă și cu mult zel și din răspuseri se născuiește să desfundă, poate cel mai înțelenit ogor sufletesc al țării.

Am vrea să ni-se spună în care eparhie un ierarh a vizitat în 2 ani de arhipăstorie aproape jumătate din dieceză.

Noi avem însă un cusur. Suntem prea mândri și nu ne prea place să ne trâmbițăm munca și vrednicia. Depunem muncă tăcută, nu pentru ochii lumii, ci pentru slava lui Dumnezeu, a

Bisericii și fericirea fiilor noștri sufletești. N'am așteptat și nu așteptăm nimic și e nespus de dureros când în loc de recunoștință suntem tratați de trădători ai legii ortodoxe și declarați ca lipsiți de prestigiu și conduită morală. Că vor fi și greșeli ori unele alunecări sau lipsuri ici-colo, e natural. E inerent firii omenești și oricărei instituții. Dar unde este perfecțiune? Dece se face caz din acele minime scăderi și sunt scoase cu lux de amănunte în ochii opiniei publice, judecate cu măsura fariseilor din sf. Scriptură și dece se trece sub tăcere, ba chiar se tăgăduiește opera pozitivă ce o săvârșește episcopul cu întreg clerul eparhial bănățean? Dece înfăptuirile bune nu se arată și ele și dece să se oprească cineva tocmai la *bustul lui Popasu*, — vezi Doamne, ... că e chip cioplit — și în nepurtarea bărbii și rasei preoțești de către preoți — parc'ar fi acesta singurul semn de vrednicie preoțească.

Crede autorul aceluia articol că e mai canonic și mai românesc să ridici un bust cutărui politician ori edil care poate nu va fi săvârșit în viață niscaiva fapte minunate, decât unei fețe bisericești de talia ierarhului Popasu care a reînviat din cenușă episcopia aceasta și din nimic a creat opere nemuritoare și prin fapte a făcut să strălucească mitra ce cu vrednicie a purtat-o. *Este un chip cioplit bustul lui Popasu?* Nu este în conformitate cu canoanele și cu tradiția de a se ridica busturi fețelor bisericești? Să cugete mai bine autorul articolului și va vedea că nu a înțeles bine noțiunea chipului cioplit. A plecat dela o premiză falsă căci chipul turnat în bronz al episcopului Popasu nu s'a așezat nici în biserică nici în alt loc de rugăciune ca lumea să i se prostearnă, să i se închine, să-l venerizeze, ci într'o piață publică în semn de recunoștință pentru faptele lui mărețe. Ioan Popasu nu a fost declarat de nimeni nici sfânt nici mucenic. Cu ce dar s'au călcat canoanele și tradiția ortodoxă? Oprește Biserica pe fiii săi să eternizeze în bronz memoria unui ales slujitor al ei ale cărui fapte sunt demne a fi urmate de posteritate?

Cred că n'ar fi nici un pericol și nici o călcare de tradiție pentru țara noastră dacă ar avea prin orașele sale cât mai multe de aceste „chipuri cioplite“. Dar să revin.

Cred intelectualii bisericii noastre, — fie ei mai ales învățători confesionali*) — că fac bine ortodoxiei bănățene prin astfel de atacuri la

*) Cred că nu e bine a se generaliza culpa inv. C. Liuba, deși tocmai d-sa nu de mult a fost alintat în coloanele acestei foi. N. Răd.

adresa clerului. Dacă cineva are conștiința neînținată să ne judece pe noi nu după puținul acela ce se pretinde că am fi greșit ei și după munca în bine ce se depune clipă de clipă, adesea cu dumnezească abnegațiune. Nu mă fac apologetul fraților mei preoți bănățeni. Doar se știe cât de însemnat este tributul pe care aceștia l-au adus la înfăptuirea idealului național. Preoți cari au trecut prin fureile caudine ale împilatorilor de eri și au fost svârliți în temnițe, tocmai din cauza *dărzeniei cu care și-au apărât altarul ortodox*, și pe unde multora le-au rămas oasele, nu pot fi tratați cu cuvântul greu de *trădători ai ortodoxiei*. Este cea mai gravă insultă ce li-se poate aduce, căci aceasta ar coincide cu însăși *trădarea de neam*, ceea ce în istoria clerului bănățean nu s'a pomenit niciodată.

Astăzi preoțimea bănățeană a pornit la muncă nouă cu toate puterile sale sufletești. Înțelegând intențiunile ce se desenează în largi orizonturi, ale Stăpânului și Episcopului ei — frământat încă dela venirea Sa în fruntea Bisericii bănățene de un entuziasm creator și îndrumător de energii, — această preoțime s'a constituit într'o adevărată armată duhovnicească. În aceste timpuri de criză sufletească, dacă nu e încurajată, cel puțin să fie lăsată în pace să lupte singură împotriva atât de multor rele în-cuibate în inima satelor bănățene.

Respingem dar și învinuirea de a avea vre-o intenție de a ne conduce spre „tabere străine“ de duhul ortodoxiei noastre. Preoțimea din Banat, fie prin pleiada celor bătrâni cari au făcut cinste Neamului, fie prin talanga celor tineri cari ne-am înrolat la muncă grea dar înălțătoare, va ști să fie la înălțime și să păstreze neatinsă flacăra ortodoxiei tradiționaliste tot așa cum a știut s'o păstreze și până acum.

Să înceteze dar *bârfirea* împotriva noastră.

Iar opera înfăptuită de acei ce au ridicat bustul nemuritorului vlădică Popasu, nu e de criticat, nu merită ironii, ci laudă și cinstire.

Dimitrie Anuțoiu preot în Poiana.

Nu vreau moartea păcătosului, ci mântuirea lui.

Cine se potrivește, lesne se însoțește.

Legea e prietenul celui slab.

Cel fericit se teme de orice schimbare.

Săptămâna.

„Este misiunea Statului de mâne să înțeleagă valoarea ortodoxiei în opera de regenerare a românismului, după cum este sarcina bisericii ortodoxe să se înțeleagă pe sine și să înțeleagă cât de mult poate. Ea ajută și înălța într-o clipă hotărâtoare a istoriei sale, poporul românesc“.

D-I Mihail Manoilescu.

În limbajul curent, se obișnuiește ca sub noțiunea *Biserică* să se înțeleagă *clerul*. Pe cât de eronat, pe atât de inexplicabil. Noi ceice stăm în slujba Bisericii, știm că totalitatea indivizilor, botezați în numele sfintei Treimi, se numește *Biserică*. Așadar cercul Bisericii, îl formează toți ceice prin poarta sf. botez cu spălarea pacatului strămoșesc și mirungerea s'au făcut cetățeni ai ei, au intrat într'un imperiu spiritual, care este cel mai important comandament de viață. Decât, astăzi în lumea marxismului, a francmasoneriei și a tuturor sistemelor liber cugetătoare, **Biserica însemnează cler.**

Săptămâna aceasta am avut ocaziunea să călătoresc într'un compartiment cu trei tineri veniți din Italia dela studii. Guralivi cum erau, secondăți de pașapoarte cu vize multe, subțiați și obosiți de o lungă călătorie cu mijloace modeste, au atras în jurul lor mulțimea curioasă, atrasă de mirajul exotic al „călătorului internațional“. Notez că aveau cea mai frapantă înfățișare semită. Volubili în vorbe și gesturi ca tot neamul lor, se făceau cel mai cald interpret al libertăților naționale în raport cu străinătatea parcursă și trăită. Preamăreau „*democratismul*“ național: „*Dela Fimbolia se începe libera respirație*“.

Dela gama tuturor „barbariilor și atrocităților“ italiene în Abisinia, până la „psihoză nebuniei populare dela Maglavit“ totul a fost pus în discuție de cei trei tineri cu nasul prea acvilin și prea mulți pistrui.

Comparațiile între regimul de libertate apuseană și tiparul ce-l imprimă Mussolini în Italia și popii români prin Maglavit, formau cele mai detractate cugetări în trenul și pe teritoriul ortodox-național.

*

Cazul e destul de frecvent și ne împiedecăm de el la tot pasul. Pretutindenți, pe stradă, în cafenea, în trenuri și în toate părțile se găsește cineva care să arunce dictonul curent: popii și Biserica prostesc poporul... Sunt de obicei tineri, ce în cursul anului școlar fug dela școală din străinătate, sau „domnii“ bine îmbrăcați, bine hrăniți, cu inele groase pe degetele cărnoase. Ei pronunță dureroasa sentință.

Abia doar câte un preot sau vre-un învățător pensionar se mai încumetează să protesteze, stârnind zâmbetul celor de față. Protestul justificat totdeauna de înalte considerațiuni naționale-ortodoxe, stârnesc zâmbete și nu mai impresionează. În astfel de împrejurări auditorul pleacă cu învălmășeala unor contradicții, în cele mai multe cazuri cu urmări fatale.

Boala vorbelor mari, una din cele mai urâte maladii ale societății noastre își poartă virusul disolvant.

*

Sub impresiunea acestor grandilocvențe internaționale, am ajuns în biroul unui înalt slujbaș ce se străduia să armonizeze interesele Bisericii cu ale Statului. Și am rămas adânc impresionat de prudența exagerată cu care pune rezoluții și referate pe dosare ce după 17 ani de libertate națională își așteaptă rezolvarea. Drepturi mari, luminoase ca cea mai curată strălucire a soarelui, sunt îmbrăcate în formule haotice. Justiția chemată în cauză, și-a spus cuvântul în diferite variante.

Și înaltul slujbaș al sfintei noastre Biserici naționale plin de amărăciune, arătându-mi dosare de conținut identic cu sentințe variate spunea: „*aș plânge mai profund ca Evreii în tânguinea La râul Vavilonului*“.

Am rămas profund afectat de cele auzite și văzute. Mai ales când am văzut și un dosar cu titlul: „*Cultul*“ la un notariat comunal, în care se află cele mai contradictorii dispozițiuni de reglementare a practicei sectare. Aci un ordin ce se străduiește să pună ortodoxia în drepturile sale firești, aci altul la un interval de zece zile, purtând o diferență de 42 numere de registratură, care răstoarnă decizia anterioară.

Autoritățile locale, pe baza ordinului mai înalt au dispus anume măsuri legale pentru sectari. La **zece zile** alt ordin, cu următoarea introducere: „...*atari plângeri au avut repercursiuni și în străinătate, determinând intervenții și proteste pe cale diplomatică pe motivul nerespectării libertății conștiinței...*“

Nu avem căderea a face lecțiuni *cuiwa*, dar avem dreptul a judeca.

Știm pozitiv, că această boală, ca atâtea altele, nu vin de jos, din regiunile bunului simț al păturei populare. Tărănimea are mai întâi, prin instinctele ei viziunea clară a situației, care nu-i îngăduie luxul atâtor compromisuri internaționaliste. Dimpotrivă, marea masă populară din care și noi facem parte, resimțind puternic *glasul sângelui*, supoartă cu resemnare tot felul de neajunsuri.

Retorica grandilocvenței face parte din procesul de fermentație socială. E un fenomen moral destul de interesant, dar totuși prea mult tolerat.

Recolta cotidiană a diverselor și urâtelor contradicții și a vorbelor mari la acești cavaleri, se cheamă „democrație internaționalistă”. *O formulă ce nu se mai poate tolera să se vânture fără reacțiune și fără control.*

*

Clerul, ce este astăzi în limbajul curent confundat cu Biserica, să ia aminte!

Nu se mai pot tolera retorici ieftine în trenuri și pretutindeni, cu atât mai puțin dispozițiuni din Stat, cari să jignească fără reacțiune drepturile ortodoxiei naționale. *Clerul* adecă Biserica ortodoxă are organisme sale vii. Să răspundă!

Am cetit în ziare că preoțimea eparhiei Aradului a fost convocată recent în congres. **Și noi să facem acelaș lucru!** Atâtea probleme de înalt comandament național ortodox stau în fața noastră. Să le facem față!

Dacă Statul de astăzi, din considerațiuni internaționale, este ocupat aiurea, Biserica de astăzi „să se înțeleagă pe sine” și să fie ca totdeauna de veghe în clipele hotărâtoare ale istoriei neamului nostru.

Pr. Traian Constantin

Creștinismul ca forță socială.

(Continuare)

Lucrurile etice și metafizice se argumentează altcum ca cele matematice. Chiar siguritatea ce o produc argumentele pentru existența lui Dumnezeu, nu e absolută, nu e matematică (căci atunci n'ar exista negatori) ci e morală. Ea nu e de așa fel ca să facă imposibilă ori și ce îndoială. De puterea demonstrativă a argumentelor din Teologia fundamentală, pentru existența lui Dumnezeu, nu se ține o constrângere a conștiinței în așa fel ca contrarul să fie absolut imposibil, (dovadă ateistii), ci o consecvență logică bazată pe principii sigure, care e privită în toate științele cele exacte și cele metafizice ca criteriul adevărului. Creerul poate să se opună și adevărului argumentat în mod obiectiv, dacă din oare care cauză nu voește să-l recunoască. Puterea demonstrativă din științele profane nu o putem avea în religie, pentru că aici avem de a face nu cu cantități matematice ci cu adevăruri abstracte.

Pentru convingerea D-Voastră în acest timp limitat ce-mi stă la dispoziție, vă voi pune în față, recapitulând, concluziile duor rezultate știin-

țifice, cari au revoluționat știința pozitivă la timpul său, — pentru a vedea de partea căruia este adevărul.

În explicarea originii universului, știința modernă a acceptat ca cea mai plausibilă dintre multe teorii formulate de bărbații de știință — cea a lui Kant și La-Place. Iată vă voi arăta câteva din multele contraziceri ce le conține această faimoasă teorie. (Expunerea n'o mai fac din considerare că e o teorie destul de populară și se predă în învățământul secundar încă din primele clase.)

1. Din fizică știm că gazele n'au proprietatea de a se condensa și concentra, ci din contră de a se împrăștia. Nu poate fi vorba de centrul unui gaz, tocmai din cauza difuziunii. Teoria lor spune: În urma gravitațiunii, vaporii au început a se condensa, formându-se astfel diferite puncte de concentrare, cari exercitau o putere de atracțiune mai mare sau mai mică, asupra celorlalte părți din apropiere. Din cauza concentrării și a condensării continue a materiilor gazoase, căldura a devenit tot mai mare. Tot atracțiunea a fost cauza că masa originală a luat forma unui glob, care a început a se învârti în jurul osiei sale. Cu timpul a devenit puterea centrifugală mai mare decât cea centripetală și în consecință pe lângă ecuator s'a desfăcut din masa originală un cerc care s'a învârtit mai departe în jurul globului. Cu timpul s'a rupt și acest cerc și astfel s'a format sistemul planetar. Evaporându-se căldura în spațiu, pământul s'a răcit și el încetul cu încetul?! Dar unde s'a evaporat căldura? Nu se spune! În spațiu știm că domnește un frig enorm. Atunci n'ar fi existat spațiu rece!? Iar dacă tot spațiul ar fi fost umplut de o materie fierbinte, unde s'a difuzat căldura? De unde acea masă originală? Noi știm că materia nu-i absolută ci condiționată! În urma contractării materiei periferia a devenit tot mai mică, iar rotația tot mai mare. Atunci părțile mai reci și mai condensate dela periferie fiind mai grele, s'ar fi cufundat în masa fierbinte, tinzând în urma gravitațiunii spre centru, iar alte părți fierbinți ar fi venit la suprafață. Cele reci atunci în temperatura aceea enormă ar fi trebuit să se topească din nou și ar fi venit iar la suprafață! Cine a inițiat mișcarea? Mișcarea fără început e neexplicabilă. Unde e vorba de mișcare, acolo trebuie să existe și o cauză a mișcării.

Mișcarea, în urma teoriei lui Kant și La-Place ar trebui la toate planetele să fie la fel, într'un singur sens. Ori astronomia ne învață că lunele lui Uran și Neptun se învârtesc dela Ost spre Vest, pe când toate celelalte planete

cu lunele lor se învârtesc dela Vest spre Ost. Massa planetelor începând dela cele mai externe până la cele mai dinlăuntru nu arată o proporție corespunzătoare, ci crește mai întâiu ajungând culmea în planeta Jupiter, scăzând brusc, crește apoi iar cu ceva în planeta Venus și în pământ și se scoboară în Mercur, planeta cea mai aproape la volumul cel mai mic. După teoria lor ar trebui să fie altfel, fiind la început legătura părților mai slabă, ar fi putut să se defacă părți materiale tot mai mari, iar după aceea ar fi trebuit să urmeze regularitate în micșorare. Cum se țin în vid aceste masse enorme, dacă n'ar fi susținute de o putere invizibilă și atotputernică, care umple spațiul?! Nu s'ar distruge ele în mișcarea lor vertiginoasă, dacă n'ar fi o mână puternică și o inteligență supremă care să le reguleze! De ce nu s'au întâmplat niciodată ciocniri într'o așa de prodigioasă varietate de direcții și viteze!? Fie care planetă formează o lume, care este angajată în ansamblu cu mai mare precizie decât chiar rotițele celei mai ingenioase mașini, create prin perfecțiunea tehnicei noastre, — iar micimea inteligenței umane de a egala această precizie, cu cea din univers, ne duce fără să vrem la perfecțiunea absolută a sublimului mecanism din Univers, la marele Amiral al boltelor cerești, ce domină deasupra lor cu atotputernica sa mână și le conduce sigur și fără greș. Deci câte afirmații, atâtea contraziceri.

După ce văzurăm în câteva cuvinte netemeinicia acestei teorii care a fost considerată ca cea mai aproape de adevăr și perfecțiune, cu regretul că nu pot expune cosmogonia biblică, din cauza limitării timpului, să facem o scurtă privire retrospectivă asupra teoriei surori, asupra darvinismului.

Ar fi atâtea de spus la această teorie, fiind un material atât de vast în acest domeniu. Eu nu voi putea face decât să înșir câteva argumente în ordinea lor cronologică.

Așa, *asupra originii vieții* nu se spune de unde a fost adusă, de unde obvine? Dacă a fost deodată cu nebuloasa aceea, cum de a putut exista la temperatura aceea enormă? Filosoful Helmholtz foarte lapidar rezolvă: a fost adusă de pe o altă planetă pe pământ!? Dar acolo? Apoi ca să fi putut ajunge pe pământ, ar fi trebuit să treacă prin spațiul rece, când orișice urmă de viață ar fi pierit. Când ar fi ajuns în regiunea atmosferei pământului, trecând printr'ansa bolidul sau planeta cu o iuțeală așa de mare, s'ar fi încălzit din cauza frecării cu aerul și ar fi trebuit să piară orișice urmă de viață. Tuturor teoriilor de genul acesta le-a pus capăt

savantul Pasteur cu simpla sa experiență, cu o eprubetă cu apă distilată ermetic închisă! Rezultatul îl știm!

Cât privește asupra descendenței omului din maimuță sau arborele genealogic al lui Haeckel sunt și mai neîntemeiate. Iată de exemplu câteva din argumentele pe cari se bazează, și contrazicerile lor:

1. *Paleontologia*. Primul om al lui Darwin, care a întrunit toate calitățile celui actual, „*homo sapiens*“ având toate notele caracteristice speciei omenești, ar deriva din alte ființe mai inferioare. Paleontologia însă nu ne-a descoperit încă indivizii de tranziție; ci din contră din cele mai vechi timpuri și până astăzi, atât animalele cât și plantele, cu mici excepții sunt aceleaș. Așa bunăoară animalele desemnate pe pereții peșterilor preistorice; boabele de orz de acum 4000 de ani din vechile piramide din Egipt puse în pământ ne dau aceeaș plantă. Deja în păturile cele mai adânci ale pământului se află diferite forme tipice ale animalelor cu notele lor specifice. Ele apar deodată cu proprietățile lor caracteristice, fără să se poată constata trecerea lor dela o specie la alta. Geologii au constatat că diferitele specii de animale au apărut deodată fără mijlocire. Darwin s'a apărut la aceste atacuri cu aceea că noi cunoaștem foarte puțin subsolul. Da, e adevărat, dar e un joc curios al întâmplării că toate fragmentele cunoscute ne-au lăsat numai specii determinate și nicăeri forme de trecere. Pe ce va descoperi viitorul nu ne putem baza căci atunci am putea fiecare din noi stabili teorii din cele mai hazarde! Bastarzii înșiși după câteva generații, revin la specia lor originală.

2. *Moștenirea calităților*. Dar noi știm din anatomie și fiziologie că orișice calitate câștigată pe cale artificială nu se moștenește. Tot așa și la plante: dintr'un măr altoit, sămânța semănată tot măr sălbatec va da.

3. *Lupta pentru existență* ar fi însăși un factor pentru evoluție. Dar organe noi nu pot fi formate pe această cale, cel mult perfecționarea unora și degenerarea altora, nici decum formarea de organe noi. Speciile între ele se deosebesc în toate privințele biologice și fiziologice. În lupta pentru existență animalele sunt bine pregătite, iar cele mai slabe sunt înzestrate cu darul de a se înmulți repede.

Argumentele pentru descendența omului din maimuță sunt:

1. *Argumentul etnologic*. Și astăzi există în Africa și Australia triburi de popoare cari stau pe aceeaș treaptă culturală și intelectuală. E adevărat! Dar totuș trebuie să se știe că e mare

deosebire între ele și maimuțe, căci la oricare trib sălbatec găsim urme de religie; ei vorbesc și uneori au un vocabular care cuprinde un adevărat tezaur de cuvinte, așa s'a găsit la un trib sălbatec un vocabular de 42.430 cuvinte, fapt ce întrece multe limbi culturale.

2. *Argumentul morfologic și anatomic.* Structura corpului ar semăna perfect. Da, dar mai există și deosebiri pe lângă o maimuță antropoidă și om. Toate organele omului sunt întocmite pentru mersul drept, formația feței, a creierului (e mai mare), unghiul facial, etc.

3. *Argumentul Paleontologic.* Scheletul aflat la Neandertal, lângă Düsselhof în 1857, ar fi al unui om preistoric, care seamănă perfect cu unul al maimuței. Dar Dr Wirchow a dovedit că acest schelet și multe altele aflate sunt ale unor oameni cari au suferit de anumite boale patologice, deci anormale, cum se pot găsi oameni și în ziua de azi.

4. *Rămășițele rudimentare* ar face stadiul de trecere între om și maimuță. Dar pentru degenerarea și dispariția totală a unui organ, în urma neîntrebuințării lui nu vorbește numai un factor empiric. Niciodată nu s'a văzut un organ dispărut complet din cauza neîntrebuințării. De atâta timp ar trebui deci să fim constatat așa ceva?! Sau prin dezvoltarea lor deplină, ar fi trebuit să aducă și omului același folos ca și animalului. Cum că ar fi dispărut din considerațiuni estetice e greu de susținut. Așa de exemplu *coada* o au atâtea animale cari au trăit numai pe pământ și și-au păstrat-o până în prezent. *Părul* și mai puțin căci noi putem găsi la polul nord oameni pleși și negrii în Africa cu un păr des etc. (Urmează)

ȘTIRI

1 Decembrie în orașul nostru. Caransebeșul a sărbătorit cu evlavioasă aducere aminte ziua care memorabilă de 1 Decembrie 1918. La biserica noastră catedrală după sluba sfintei liturghii, s'a oficiat doxologie. A pontificat P. S. episcop asistat de un sobor de șase preoți și doi diaconi. P. S. Sa a evocat ziua istorică printr'o comparație cu lupta de eliberare a sufletului din cătușele corpului omenesc. Intreaga asistență în frunte cu P. S. episcop, conducătorii unităților militare, școlile și publicul a trecut în sala teatrului „Luna“ luând parte la bogatul program al serbării, organizat de „Liga Antirevizionistă Română — secția Caransebeș“. Remarcăm conferința d-lui Aug. Muntean vicepreș. al L. A. R., (pe care o vom publica în Numărul viitor în rezumat) aportul Soc. române, care în colaborare cu orchestra Regimentului 96 sub conducerea păr. Petru Banca a executat „Inimul regal“, cel al corului liceului și al gimn. de fete conduse cu măiestrie de prof. D. Cusma, al școlii normale, disciplinat și puternic, bine condus de prof. C. Seviciu și al elevelor dela școala primară. După

amiazi în cadrele „Căminului Cultural“ președintele P. Jumanca a ținut o interesantă conferință despre: dreptul Românilor asupra gliei strămoșești.

Ziua sfântului Andrei a fost serbată de societatea de lectură Ioan Popasu a studenților dela Academia noastră teologică întru pioasă aducere aminte de marele mitropolit Andrei Șaguna. Parastasul, cuvântarea păr. prof. dr. D. Cioloca și conferința distinsului elev L. Roșu încadrată în cântecele corului, totatătea momente, cari au evocat pe o clipă marea personalitate a mitropolitului Andrei.

D-l ministru Titulescu răspunde Ungariei. Vecina noastră Ungaria nu se astâmpără. Ca să-i dea o lecție d-l Titulescu a făcut în Cameră o bună pușdere la punct. Ungaria se bucură de-o trecătoare simpatie din partea Italiei, care a schimbat deunăzi numele unei străzi „România“ cu acela de „Austro-Ungaria“ (?); Ungurii nu iau parte la sancțiuni contra Italiei, cu alte cuvinte nu se supun pactului Ligii națiunilor, dar în punctele convebile — ca cel al minorităților — acolo se provoacă la pact.

„**Acțiunea patriotică**“ din Cluj este o societate naționalistă, bine intenționată. Intre dezideratele mai de seamă moțiunea ei cuprinde: a) solidarizarea cu hotărîrile congresului economic dela 28 Noembrie a. c., b) înființarea unui post de radiodifuziune la Cluj și c) folosirea limbii românești, barem în oficii — dacă cetățenii nu-și cunosc datoria de a învăța limba statului. Salutăm această mișcare și considerăm dezideratele ei de mare însemnătate. E bine că societățile particulare se substituie cu folos acolo unde acțiunea oficialității este insuficientă sau cu totul absentă!

Bustul lui Traian Grozavescu. Vineri s'a desfășurat solemnitatea desvelirii bustului ridicat de logojeni neîntrecutului cântăreț Traian Grozavescu. Cu această ocazie Logojul muzical a avut a doua mare sărbătoare anul acesta, de care se bucură toată suflarea bănățeană și românească.

Parastas, Alaltăeri, la sărbătoarea sfântului Mare ierarh Nicolae, în biserica noastră catedrală s'a oficiat parastas pentru odihna sufletească a mecenatului episcop al diecezei noastre, Nicolae Popea.

† **Colonelul Gavrilă Mihailov,** membru al Adunării noastre eparhiale a trecut la cele eterne Dumneacă în 24 Noembrie a. c. Răposatul a fost un bun român și vrednic militar, iar dela ieșirea la pensie s'a ocupat de aproape de interesele naționale și bisericești ale Românilor din Banatul iugoslav.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

AVIZ ȘCOLAR.

Comitetul școlar al liceului „Traian Doda“ din Caransebeș invită pe membrii săi la Adunarea generală care va avea loc la 22 Decembrie 1935 orele 9 a. m. în sala profesorală a liceului, pentru satisfacerea art. 5 din Regulamentul comitetelor școlare și în conformitate cu prevederile art. 47 din lege.

Intrucât la această dată numărul regulamentar de membri nu se va întruni, Adunarea generală va avea loc la 29 Decembrie 1935 cu numărul de membri prezenți.

Președinte

Dr Cornel Corneanu

Secretar — Director

Matei Armaș

Aviz.

Aducem la cunoștință, că

prof.-pictor CORNEL GH. OTONOAGA

execută, în condiții bune și cu deplină garanță, tot felul de picturi bisericești.

Dăm mai jos un tablou pentru orientarea binecredincioșilor creștini:

PRĂZNICARE (pe tinichea)

Sf. Nicolae, sf. Ștefan, sf. Dimitrie, Cuv. Paraschiva 25×32 cm. cu 200 Lei.

Sf. Teodor, sf. Ioan Botezătorul, sf. Andrei, sf. Ilie, sf. Vasile, sf. Toma, 30×40 cm. cu 250 Lei.

Răstignirea, sf. Gheorghe 30×50 cm. cu 280 Lei.

Botezul Domnului, Buna Vestire, sf. Petru și Pavel, sfinții Constantin și Elena, Înălțarea sfintei Cruci,

sf. Gheorghe, sf. Trei Ierarhi 25×32 cm. cu 250 Lei, 30×40 cm. cu 280 Lei, 30×50 cm. cu 300 Lei.

Întrarea în Biserică, Nașterea Domnului, Întâmpinarea Domnului 25×30 cm. cu 280 Lei.

Schimbarea la Față, Floriile, Înălțarea Domnului, Învierea 30×40 cm. cu 300 Lei.

Încredințarea lui Toma, Nașterea Maicii Domnului, Adormirea Maicii Domnului, Pogorîrea Duhului sfânt 30×50 cm. cu 350 Lei.

Punerea în Mormânt (pe pânză) 50×80 cm. cu 450 Lei.
Punerea în Mormânt (pe pânză) 60×100 cm. cu 650 Lei.
Icoane pentru steaguri (prapori)

cu câte un sfânt 40×60 cm. cu 350 Lei, 45×70 cm. 380 Lei, 50×75 cm. 400 Lei.

cu câte doi sfinți 40×60 cm. 380 Lei, 45×70 cm. 400 Lei, 50×75 cm. 450 Lei.

dela trei sfinți în sus 40×60 cm. 400 Lei, 45×70 cm. 450 Lei, 50×75 cm. 500 Lei.

Ripizi complet gata dela 700—1000 Lei bucata.

Cruce la ripizi dela 600—1000 Lei bucata.

A se adresa: **Librăriei Diecezane, Caransebeș.**

La Librăria Diecezană

se află de vânzare

obiecte bisericești

dela cele mai renumite fabrici.

Aducem la cunoștința On. cetitori, că

Calendarul Românului

pe anul visect **1936** dela Hristos

a apărut și se află de vânzare la
Librăria Diecezană Caransebeș.

„CALENDARUL ROMÂNULUI“ apărând în al XLVIII-lea an, aduce și de astă dată pe lângă partea calendaristică, un bogat material literar, șematismul diecezei noastre și consemnarea tuturor târgurilor din Bănat și Transilvania.

Prețul: **16** Lei

